

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อศึกษารูปแบบและกระบวนการ ส่งเสริมสุขภาพเกษตรกรกลุ่มเสี่ยงในการแก้ไขปัญหามาจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทของชุมชนด้วยหลักวิถีพุทธ วิธีการวัดผลคือใช้แบบสอบถามก่อนและหลังเข้าร่วม กระบวนการ พื้นที่ศึกษาคัดเลือกโดยเฉพาะเจาะจง ได้แก่ อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอัตราการป่วยด้วยโรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชในระดับสูง และเป็นพื้นที่ซึ่งแสดงความ ต้องการเข้าร่วมวิจัย กลุ่มตัวอย่างได้แก่เกษตรกรจำนวน 60 คน ขั้นตอนในการวิจัยแบ่งออกเป็น สามระยะ ได้แก่ระยะ 1) ศึกษาสถานการณ์ปัญหา 2) การปฏิบัติ และ 3) การประเมินผล

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่เข้าร่วมกระบวนการเรียนรู้เห็นชอบด้วยปัญญาตามแนว วิถีพุทธ (สัมมา ทิฏฐิ) ในเรื่องการลดอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชโดยมีคะแนนเฉลี่ยหลัง เข้าร่วมกระบวนการเพิ่มขึ้นจากก่อนเข้าร่วมกระบวนการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยคะแนน ความรู้เฉลี่ยเพิ่มขึ้นจาก 17.60 เป็น 21.80 และคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติป้องกันตนเองจาก 59.12 เป็น 65.19 คะแนน

ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยปัญญาตามแนววิถีพุทธ (สัมมา ทิฏฐิ) มีผลต่อการลดปัญหา การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช จึงควรมีการขยายผลต่อชุมชนอื่นต่อไป นอกจากนี้ควรมีการเผยแพร่ ความรู้จากกลุ่มที่เข้าร่วมกระบวนการสู่เกษตรกรคนอื่น ๆ ในชุมชนของตนเองต่อไป

This action research design was implemented to examine the effectiveness of right understanding program (Samma-ditthi) according to Buddhism doctrine using pre-test and post-test questionnaires. Srisumrong district in Sukhothai province was purposively selected based on high risk of pesticide poisoning area, readiness and willingness to participate of researchers. 60 farmers were chosen to be the samples of study. The research procedure was divided into three phases: situation analysis, implementation, and evaluation phases.

The results of the right understanding (Samma-ditthi) process. assessment before and after receiving the participatory learning program in experimental group. All the mean scores of knowledge and safe practice on pesticide reduction were significantly increased after receiving the program. The total knowledge, and safe practice scores were increased from 17.60 to 21.80 and 59.12 to 65.19, respectively.

Since the right understanding program was effective, the program should be adopted to solve pesticide used problems in other communities. Furthermore the program should be reproduced by involving the subjects as the trainers to educate other agriculturists in their own community.